

6.

Az olasz törvényhozás ratifikálja Tripolitánia és Kirenaika annektálását – miniszteri nyilatkozat (1912. február 25.)⁸¹

Olaszország mindig saját létérdekének tekintette a politikai befolyások egyensúlyát a Mediterráneumban, s ezen egyensúly lényegi feltételeként állandóan ragaszkodott Kirenaikában és Tripolitániában saját befolyásának és gazdasági ténykedésének teljes és szabad kibontakozásához.

Hosszú évek óta Olaszország minden erőfeszítést elkövetett annak érdekében, hogy e célt békésen elérje, nagy következetességgel és a legtörvényesebb módon megpróbálva ezt összeegyeztetni azzal az óhajával, hogy Törökországgal baráti kapcsolatot tartson fenn.

Nem folyamodtunk volna olyan szélsőséges megoldáshoz, mint a háború, ha minden más megoldás nem bizonyult volna lehetetlennek, ha Líbiában az olasz tevékenység minden más formája az oszmán kormány részéről nem talált volna állandó és szisztematikus ellenzésre, néha burkolt, néha nyílt formában, mely az alkotmányos rend törökországi bevezetése után, mely egyébként annyi reménységet és szimpátiát keltett, gyakorta provokatívvá lett.

Az oszmán kormány ilyen magatartása ellenére Olaszország hosszú időn át folytonosan bizonyosságát adta nagylelkűségének és türelmének Tripolitániában és Kirenaikában, minden eszközzel azt igyekezvén kimutatni, hogy egy békés civilizációs tevékenységet óhajtott, s továbbra is külpolitikájában és minden olyan kérdésben, melynek kapcsán Törökország érdekelt lehet, egy ennek kedvező irányvonalat követ.

Olaszország az általános rendre való tekintettel, s annak óhajától, hogy ily módon az oszmán kormány meg fog győződni annak saját maga számára való hasznosságáról, hogy megszüntesse Tripolitániában és Kirenaikában az olasz érdekek fejlődésének korlátozását, ilyen magatartás mellett döntött.

Minden hiába volt: tetteink mindegyikét, melyeket a megbékélés és

⁸¹ In: *Histoire de la guerre italo-turque 1911-1912. Par un témoin.* Berger-Levrault, Paris-Nancy, 1912, pp. 75-77.

a külső és belső problémák iránti különös figyelem vezérelt, Törökország kormánya gyengeségünk bizonyítékának tekintette, s ezt kihasználva ellenséges érzületét és a részünkről megnyilvánuló mindennemű gazdasági és civilizátori tevékenységünk elleni folytonos cselvetéseit csak fokozta, s míg a legnyíltabb és legtámadóbb provokációkra fegyvereket készített elő és küldött el, a lakosságot továbbra is a legteljesebb barbárság állapotában tartotta.

A magunk és Európa egésze részéről hatalmas felelősséget vállaltunk volna fel, Olaszország jövőjét és az európai békét súlyos veszélynek tettük volna ki, ha hosszú ideig hagytuk volna tovább folyni egy presztízsünket és létérdekeinket sértő, s olyannyira feszült helyzetet, melynek csakis a háború kínálhat megoldást, s ha nem vettük volna számba annak veszélyét, hogy az egy olyan pillanatban tört volna ki, melyben komoly és veszélyes nemzetközi következményei lehettek volna.

Mindamellett nagyon is nyilvánvaló volt, hogy Törökország uralma olyan területek felett, melyek a legcivilizáltabb nemzetekkel érintkeznek, nem tarthatott sokáig.

Az oszmán kormány hozzáállása ezekkel a területekkel szemben olyan jellegű volt, hogy óhatatlanul magával vonta elkülönülésüket a Birodalom többi részétől, s bizonyosan egy véletlenszerű történelmi törvény, ha Olaszország ezt nem tette volna meg, egy más európai nemzetet léptetett volna elő, hogy ezt a civilizációs missziót magára vállalja.⁸²

⁸² Ez a gondolat visszaköszön Giolitti emlékirataiban is.